

Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 34, Şubat 2019, s. 112-126

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.16990/SOBIDER.4799>

Doç. Dr. Jale DENİZ

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi
GSEB Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı, jdeniz@marmara.edu.tr

Numan KÜRÜCÜ

numankurucu@gmail.com

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ MÜZİK ÖĞRETİMİ ÖZ YETERLİLİK ALGILARININ İNCELENMESİ*

Özet

Araştırma, müzik öğretmenleri adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterliliklerinin ve bunun farklı değişkenlerle (cinsiyet, mezun oldukları lise türü, devam ettikleri sınıf, öğretmenlik uygulaması yapma durumu, kurs öğretmenliği yapma durumu, kursta öğretmenlik yapma süresi) olan ilişkilerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada karşılaştırma türü genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örnekleme ise kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile seçilmiş olan 7 üniversitenin eğitim fakültesi müzik öğretmenliği bölümünde öğrenim gören toplam 757 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, “Müzik Öğretimi Öz Yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın belli başlı sonuçları şunlardır: (1) Müzik öğretmenleri adaylarının müzik öğretimi öz yeterlik algılarının oldukça yeterlidir. (2) Cinsiyet, mezun oldukları lise türü, kursta öğretmenlik yapma sürelerine göre müzik öğretimi öz yeterlilik algısı farklılaşmamaktadır. (3) Dördüncü sınıfta öğrenim görenler diğer sınıflara göre daha yüksek düzeyde müzik öğretimi öz yeterlilik algısına sahiptir. (4) Öğretmenlik uygulaması ve bir kursta öğretmenlik yapanlar yapmayanlara göre daha yüksek düzeyde müzik öğretimi öz yeterlilik algısına sahiptir.

Anahtar kelimeler: Öz yeterlilik, müzik öğretimi, müzik öğretmeni, müzik öğretmeni adayı

* Bu makale ikinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

AN INVESTIGATION OF MUSIC TEACHING SELF EFFICACY PERCEPTIONS OF PROSPECTIVE MUSIC TEACHERS

Abstract

It is aimed to determine self efficacy perception of prospective music teachers with respect to music teaching and find out whether the perception changes on the basis of diverse factors such as their gender, class levels etc. In this study, comparative research design based on general survey model was preferred. The research population, choosing via convenient sampling, is comprised of 757 prospective music teachers attending 7 different education faculties of music departments throughout Turkey. "Music Teaching Self-Efficacy Scale" had been used as data collection tool. The major results are as follows: (1) Self-efficacy perceptions of prospective music teachers towards teaching music are quite sufficient. (2) Self-efficacy perceptions of prospective music teachers towards teaching music do not differ according to their gender, the type of high school they graduate, and the duration of teaching in the course. (3) Fourth grade prospective music teachers' self-efficacy perceptions towards teaching music are higher than the other grades. (4) Prospective music teachers who have teaching practice experiences in schools and private courses have higher self-efficacy perceptions towards teaching music than who do not have similar experiences.

Keywords: Self-efficacy, music education, music teacher, prospective music teacher

GİRİŞ

Öz yeterlilik, Bandura'nın davranış üstünde etkili olduğunu düşündüğü temel kavramlardan biridir. Öz yeterlik, bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip başarılı olarak yapma kapasitesine ilişkin kendi yargısına öz yeterlik denir(Bandura, 1986:391; Akt: Senemoğlu, 2007:230). Öz yeterlik kişinin neyi yapmaya yeterli olduğunu düşünmesidir. Bireylerin öz yeterliklerini becerilerini ve kapasitelerini değerlendirip bunları davranışa dönüştürmesidir(Bandura, 1997,2001; Akt: Schunk, 2009:105). Algılanan öz yeterlilik, verilen kazanımları üretmek için gerekli olan eylem planlarını düzenlemede ve yönetmedeki yeteneklerinde, bir kişinin inançlarını ifade eder. Öz yeterlilik kişinin inançlarını ifade eder. Yani, arzu edilen bir sonuca ulaşmak için gerekli belli eylemleri gerçekleştirmek için, insanlar, yetenekleri hakkında bir yargıda bulunurlar, sonra kararlarına bağlı olarak bu eylemlere devam ederler ya da girişmezler(Bandura, 1997; Akt: Driscoll, 2012:355).

Öz yeterlilik inançları dört kaynağa bağlı olarak ortaya çıkmaktadır (Bandura, 1995; Pajares, 2002; Akt: Aydın ve Atalay, 2015:21-22). Bunlar; geçmiş yaşantılar, dolaylı yaşantılar, sözel ikna, fiziksel ve duygusal durumlardır. Geçmiş yaşantılar: Kişinin önceki performansının sonuçlarını değerlendirmesidir. Başarılı olarak değerlendirilen sonuçlar öz yeterliği artırır. Başarısız olarak yorumlanan sonuçlar ise öz yeterliği azaltır. Dolaylı yaşantılar: İnsanlar öz yeterlilik inançlarını başkalarının tecrübelerini gözlemleyerek şekillendirir. Bu bilgi kaynağı geçmiş yaşantılardan daha zayıftır. Kişinin model olarak aldığı kişi tecrübeli ve yüksek öz yeterliliğe sahip biriye öz yeterliliğini artıracaktır. Daha başarılı modellerin gözlemlenmesi kişinin kendi kapasitesine olan inancına katkı sağlayacaktır. Sözel ikna: Kişinin başkalarından aldığı sözel yargıların bir sonucu olarak öz yeterlilik inançları gelişir. Kişinin başarılı olacağına

ilişkin teşvik edilmesi öz yeterliliğine olan inancının gelişmesine yardım eder. Fiziksel ve duygusal durumlar: Endişe, stres, tahrik gibi duygusal ifadeler öz yeterlilik inançlarını etkileyen bilgi kaynağıdır. Olumsuz düşünce ve korkular, daha düşük bir öz yeterlilik algısı ve stres oluşmasına neden olabilir.

Öğretmen öz yeterliliği, öğretmen ile ilgili olarak kendi kapasiteleri hakkındaki düşünceleridir. Öğretmenlerin kendi öz yeterlilikleri ile ilgili algısı; etkinliklerini çabalarını ve öğrencileri ile ilgili çalışmalarını etkileyebilir. Düşük öz yeterliliği olan öğretmenler kapasitelerini aşacağını düşündükleri etkinliklerden kaçınabilir, zorluk çeken öğrenciye yardım etmeyebilirler. Materyal bulmada çok daha az çaba sarfederler ve öğrencilerin anlayacağı şekilde yeniden anlatamayabilirler. Yüksek öz yeterliliğe sahip öğretmenler zorlayan etkinlikler geliştirmeye, öğrencinin başarısına yardım etmeye ve onların ihtiyaçlarını belirlemeye daha yatkındırlar (Schunk, 2009:113).

Müzik öğretmeni, öğrenciye müziksel davranışları kazandırmada önemli rol oynar. Etkili bir müzik öğretmenin kişisel ve mesleki yeterlikleri, öğrencilerinin müzik dersine, müzik etkinliklerine ve okula karşı geliştireceği tutumun yönünü belirleyecektir. Müzik öğretmenlerinin de sahip olması gereken yeterlikler ele alındığında Deniz ve Gündoğdu'nun da (2008) belirttiği gibi, kulak eğitimi, çalgı eğitimi, ses eğitimi, toplu çalma ve söyleme, müzikal yaratıcılık, müzik eğitiminde teknolojinin kullanımı, zevk eğitimi ve özel öğretim yöntemleri önemli yeterlilik alanları olarak ortaya çıkmaktadır. Demirel de (1999:192) konuya bir alan özelinde girmeden değerlendirdiğinde öğretmenlerin meslek bilgisi yeterlikleri içinde öğretme öğrenme sürecine ilişkin yeterliklerin daha ağırlıklı olarak görüldüğünü; bu sürecin, gerçekten de öğretme sanatının yerine getirilmesi aşamasında en önemli yeri aldığını belirtmiştir.

Dolayısıyla, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimi öz yeterliliklerinin yüksek olması ileriki meslek yaşantılarında yetiştirecekleri öğrencilerin gelişimi adına önemlidir. Çünkü öğretmenlerin beceri, bilgi, ilgi ve yeterliliklerinin farkında olması ya da hangi düzeyde olduğunun ortaya çıkarılması öğretmenlerin meslek hayatında karşılaştığı problemleri aşmada ve öğretmenin kendine koyduğu başarı hedeflerine ulaşmada daha arzulu, tutkulu ve doğru adımlarla hareket etmelerini sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bakımdan, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimi öz yeterliliklerine yönelik araştırmaların eksikliği de göz önünde bulundurularak, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının hangi düzeyde olduğunun ve çeşitli değişkenlere göre nasıl farklılaştığının bilinmemesi bu araştırmanın problemi oluşturmuştur.

Bu araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine ilişkin öz yeterlilik algılarının belirlenmesi ve çeşitli değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığının ortaya konması genel olarak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine ilişkin öz yeterlilik algıları ne seviyededir?
2. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları mezun oldukları lise türüne göre farklılaşmakta mıdır?

4. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları devam ettikleri sınıflara göre farklılaşmakta mıdır?

5. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları öğretmenlik uygulaması yapmalarına göre farklılaşmakta mıdır?

6. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları kurs öğretmenliği yapmalarına göre farklılaşmakta mıdır?

7. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları kursta öğretmenlik yapma sürelerine göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Bu araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine ilişkin öz yeterlilik algılarının belirlenmesi ve öz yeterlilik algılarının çeşitli değişkenler açısından (cinsiyet, sınıf, öğretmenlik uygulaması yapma vb.) farklılaşma durumlarının sınanması amaçlandığından karşılaştırma türü genel tarama modeli tercih edilmiştir. Karasar'a (2003:79-84) göre, genel tarama modelleri çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında yargıya varmak için evren veya evrenden alınacak örneklem üzerinde yapılan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Ayrıca karşılaştırma türü tarama modellerinde de en az iki değişken vardır ve ele alınan bir değişkene göre sınıflama yapılarak diğer değişkene göre aralarında farklılaşma olup olmadığına bakılır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki bütün üniversitelerde öğrenim görmekte olan müzik öğretmeni adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme kolay ulaşılabilir durum örnekleme (Yıldırım ve Şimşek, 2013:141) ile seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini 7 üniversitenin (Marmara, Erzincan, Necmettin Erbakan, Atatürk, Karadeniz Teknik, Malatya, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversiteleri) eğitim fakültesi müzik öğretmenliği bölümlerinin 1, 2, 3 ve 4. sınıflarında öğrenim gören 424'ü kız (%56), 333'ü erkek (%44) toplam 757 öğrenci oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada Özmenteş (2011) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılarak geliştirilen ve 23 maddeden oluşan "Müzik Öğretimi Öz Yeterlilik Ölçeği" veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ,924 olarak bulunmuştur (Özmenteş, 2011). Yapılan analizler ölçeğin tek boyutlu olduğunu ortaya koymuştur. Ölçeğin puanlandırılması "kesinlikle katılmıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" arasında değişen 5'li derecelendirmeye göre yapılmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar en düşük 23 ve en yüksek 115 arasında değişmektedir. Mevcut araştırma kapsamında müzik öğretmeni adaylarından (n=756) elde edilen veriler doğrultusunda Müzik Öğretimi Öz Yeterlilik Ölçeği'nin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ,875 bulunmuştur. Elde edilen bu değere dayanılarak ölçeğin mevcut araştırmadaki örneklem için güvenilir olduğu söylenebilir.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Bu araştırmada müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimi öz yeterlilik algılarının belirlenmesi amacıyla 23 maddeden oluşan Müzik Öğretimi Öz Yeterlilik Ölçeği'nin belirlenen 7

üniversitenin eğitim fakültesi müzik öğretmenliği bölümünde eğitim gören müzik öğretmeni adaylarına 2016–2017 öğretim yılı bahar döneminde uygulanmıştır.

Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimi öz yeterlilik algılarının ne düzeyde olduğunu belirleyebilmek için betimsel istatistik analizleri yapılmıştır. Müzik öğretimine yönelik öz yeterlik ölçeğinden alınabilecek en düşük puan 23 en yüksek puan ise 115'dir. Ölçekten müzik öğretmeni adaylarının aldıkları puanların seviyesini belirlemek için aralık değerleri hesaplanmıştır. Puanların genişliği bulunarak aralık katsayısı olarak kabul edilen beşe bölünerek hesaplama yapılmıştır. Bu doğrultuda, “23-41,4 hiç yeterli değil”, “41,5-59,9 az yeterli”, “60-78,4 orta yeterli”, “78,5-96,9 Oldukça yeterli”, “97-115 tamamen yeterli” olarak kabul edilmiştir. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimi öz yeterlilik algılarının cinsiyete, öğretmenlik uygulaması yapıp yapmamalarına, kurs öğretmenliği yapıp yapmamalarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirleyebilmek için bağımsız grup t testi; mezun olunan lise türüne, sınıf düzeyine, kursta ne kadar süre öğretmenlik yaptıklarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirleyebilmek için ise tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Varyans analizleri sonucunda anlamlı farkların elde edildiği durumlarda farkın hangi gruptan kaynaklandığının belirlenebilmesi için Post Hoc Scheffe analizi uygulanmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın birinci amacı doğrultusunda “Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine ilişkin öz yeterlilik algıları ne seviyededir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarına ait betimsel istatistikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimine Yönelik Öz Yeterlilik Algılarına Ait Betimsel İstatistikler

	Soru Sayısı	n	\bar{x}	Ss	En Az Puan	En Çok Puan
Müzik Öğretimine Yönelik Öz Yeterlilik Ölçeği	23	756	89,84	11,79	39	115

Tablo 1 incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının seviyelerinin aritmetik ortalamasının 89,84 olduğu görülmektedir. Verilerin çözümlenmesinde verilen aralık değerleri dikkate alındığında, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının oldukça yeterli olduğu ifade edilebilir.

Araştırmanın ikinci amacı doğrultusunda “Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının cinsiyetlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirleyebilmek için bağımsız grup t-testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimine Yönelik Öz Yeterlilik Algılarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumuna Uygulanan t-testi

	Cinsiyet	n	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Müzik Öğretimine Yönelik Öz Yeterlilik Ölçeği	Kız	424	89,79	11,04	754	,14	-
	Erkek	332	89,91	12,70			

Tablo 2 incelendiğinde, kız müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarına ait puan aritmetik ortalamalarının 89,79, erkek müzik öğretmeni adaylarının ise 89,91 olduğu görülmektedir. Bu aritmetik ortalamalara uygulanan bağımsız grup t testi analizi gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ortaya koymamıştır. Bu bulgudan hareketle müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı anlaşılmaktadır ($t_{754} = 0,14, p > ,05$).

Araştırmanın üçüncü amacı doğrultusunda “Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları mezun oldukları lise türüne göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının mezun oldukları lise türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyebilmek için tek yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimine Yönelik Öz Yeterlilik Algılarının Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Farklılaşma Durumuna Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi

Mezun Olunan Lise Türü	n	\bar{X}	ss	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Müzik Lisesi	532	89,72	11,68	Gruplar arası	2	30,026	,215	,806
Genel Lise	177	89,92	12,23	Gruplar içi				
Diğer (Meslek vb.)	47	90,89	11,58	104976,840	753	139,411		
TOPLAM	756	89,84	11,79	105036,893	755			

Tablo 3 incelendiğinde, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının mezun oldukları lise türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($F_{(2-753)} = ,806; p > ,05$) görülmektedir.

Araştırmanın dördüncü amacı doğrultusunda “Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları devam ettikleri sınıflara göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının devam ettikleri sınıflara göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyebilmek için tek yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimine Yönelik Öz Yeterlilik Algılarının Devam Ettikleri Sınıflara Göre Farklılaşma Durumuna Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi

Devam edilen sınıf	n	\bar{X}	ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
1. sınıf	217	88,08	10,97	Gruplar arası	3	1198,853	8,887	,000
2. sınıf	186	88,20	12,82	3596,560				
3. sınıf	170	89,97	10,56	Gruplar içi				
4. sınıf	183	93,48	11,98	101440,332	752	139,894		
TOPLAM	756	89,84	11,79	105036,893	755			

Tablo 4 incelendiğinde, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının devam ettikleri sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılaştığı ($F_{(3-752)}= 8,887$; $p<.01$) görülmektedir. Ortaya çıkan farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Post Hoc Scheffe analizi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimine Yönelik Öz Yeterlilik Algılarının Devam Ettikleri Sınıflara Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Scheffe Analizi

Devam edilen sınıf	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf
1. sınıf	$\bar{X}=88,08$	-	-	$p<,000^*$
2. sınıf		$\bar{X}=88,20$	-	$p<,000^*$
3. sınıf			$\bar{X}=89,97$	$p<,046^{**}$
4. sınıf				$\bar{X}=93,48$

* $p<,01$ ** $p<,05$

Tablo 5 incelendiğinde, 4.sınıfa devam eden müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının diğer sınıflardaki öğretmen adaylarına göre anlamlı seviyede daha yüksek olduğu görülmektedir. İlk üç sınıfa devam eden müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları ise farklılaşmamaktadır.

Araştırmanın beşinci amacı doğrultusunda “Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları öğretmenlik uygulaması yapmalarına göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının öğretmenlik uygulaması yapmalarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirleyebilmek için bağımsız grup t-testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimine Yönelik Öz Yeterlilik Algılarının Öğretmenlik Uygulaması Yapmalarına Göre Farklılaşma Durumuna Uygulanan t-testi

	Öğretmenlik uygulaması yapma	n	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Müzik Öğretimine Yönelik Öz Yeterlilik Ölçeği	Evet	184	93,55	11,95	754	4,98	,000*
	Hayır	572	88,65	11,50			

* $p<,01$

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmenlik uygulaması yapan müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarına ait puan aritmetik ortalamalarının 93,55; yapmayan müzik öğretmeni adaylarının ise 88,65 olduğu görülmektedir. Bu aritmetik ortalamalara uygulanan bağımsız grup t testi analizi gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($t_{754}= 4,98$, $p<,01$) ortaya koymaktadır. Bu bulgudan hareketle öğretmenlik uygulaması yapan müzik öğretmeni adaylarının yapmayanlara göre müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının anlamlı seviyede yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmanın altıncı amacı doğrultusunda “Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları kurs öğretmenliği yapmalarına göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz

yeterlilik algılarının kurs öğretmenliği yapmalarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyebilmek için bağımsız grup t-testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimine Yönelik Öz Yeterlilik Algılarının Kurs Öğretmenliği Yapmalarına Göre Farklılaşma Durumuna Uygulanan t-testi

	Kurs öğretmenliği yapma	n	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Müzik Öğretimine Yönelik Öz Yeterlilik Ölçeği	Evet	259	91,42	11,81	753	2,69	,007*
	Hayır	496	89,00	11,71			

*p<,01

Tablo 7 incelendiğinde, kurs öğretmenliği yapan müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarına ait puan aritmetik ortalamalarının 91,42; yapmayan müzik öğretmeni adaylarının ise 89,00 olduğu görülmektedir. Bu aritmetik ortalamalara uygulanan bağımsız grup t testi analizi gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ($t_{753}=2,69$, $p<,01$) ortaya koymaktadır. Bu bulgudan hareketle kurs öğretmenliği yapan müzik öğretmeni adaylarının yapmayanlara göre müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının anlamlı seviyede yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmanın yedinci amacı doğrultusunda “Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları kursta öğretmenlik yapma sürelerine göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının kursta öğretmenlik yapma sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyebilmek için tek yönlü varyans analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimine Yönelik Öz Yeterlilik Algılarının Kursta Öğretmenlik Yapma Sürelerine Göre Farklılaşma Durumuna Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi

Kursta öğretmenlik yapma süreleri	n	\bar{X}	ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
1-3 ay	46	90,89	11,73	Gruplar arası 345,506	2	172,753	1,243	,290
4-11 ay	55	89,40	11,12					
11 aydan fazla	159	92,24	12,02					
TOPLAM	260	91,40	11,80	Gruplar içi 35719,090	257	138,985		
				Toplam 36064,596	259			

Tablo 8 incelendiğinde, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının kursta öğretmenlik yapma sürelerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($F_{(2-257)}=1,243$; $p>,05$) görülmektedir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları incelenmiştir. Müzik Öğretimine Yönelik Öz Yeterlilik Ölçeğinden alınan puan ortalamaları hesaplamalarına göre, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının oldukça yeterli olduğu söylenebilir. Eğitim fakültelerindeki öğretim programının öğretmenlik mesleğine yönelik olması ve bu programın öğretmenlik mesleği ile ilgili uygulamalar içermesi müzik öğretmeni adaylarının özyeterlilik algılarını olumlu yönde etkilediği düşünülebilir.

Konuyla ilgili farklı çalışmalara bakıldığında müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterliliklerini yüksek bulan araştırmalara (Temiz, 2017; Tunç ve Bulut, 2016; Yokuş, 2014) rastlanmaktadır. Bu sonuçlar da mevcut araştırmanın sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir. Bununla birlikte mevcut araştırmanın sonuçlarıyla doğrudan karşılaştırılması uygun olmasa da Çevik (2011) sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi öz yeterlilik düzeylerini incelediği araştırmasında, müzikte bilgi birikimine güven duygusu ve müzikte uygulama becerisine güven duyma boyutlarındaki öz yeterlilik algılarının orta düzeyde olduğunu belirlemiştir. Bu sonucun müzik öğretmeni yetiştiren programlarla sınıf öğretmeni yetiştiren programlar arasında, müzik öğretmeni adaylarının lehine bir durum göstermesinin kaçınılmaz olduğu düşünülmektedir.

Müzik dışındaki diğer alan öğretmenlerinin ya da öğretmen adaylarının öğretime yönelik öz yeterlilik algıları ile ilgili araştırmalara bakıldığında da benzer sonuçlar görülmektedir. Aksu (2008), çalışmasında öğretmen adaylarının matematik öğretimine yönelik öz yeterlilik inancı ve başa çıkma davranışı alt boyutları açısından yüksek eğilimlere sahip olduklarını saptamış; Ateş (2016) öğretmenlerin öğretim stratejilerine yönelik öz yeterlilik alt boyutunda yüksek düzeyde olduğunu tespit etmiş; Savran ve Çakıroğlu (2001) öğretmen adaylarının fen öğretimine yönelik yüksek öz-yeterliğe sahip oldukları sonucuna ulaşmışlar; Harurluoğlu ve Kaya (2009) çalışmalarında biyoloji öğretmen adaylarının biyoloji öğretimine yönelik öz yeterlilik inançlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmışlar; Kılınç ve Uygun (2015) çalışmalarında sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kutlu ve Gökdere (2012) ise araştırmalarında sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi öz yeterlilik inanç düzeyi düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu durumun nedenini eğitim-öğretim faaliyetlerinde bireysel farklılıkların dikkate alınmaması olarak ifade etmişlerdir. Arseven, Arseven ve Tepehan da (2015) çalışmalarında sınıf öğretmeni adaylarının matematik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının iyi düzeyde olmadığı sonucuna varmışlardır. Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde farklı alanlardaki öğretmen adaylarının derslerinin öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının yüksek olduğu söylenebilir.

Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Müzik öğretmeni veya müzik öğretmeni adaylarının öğretimine yönelik öz yeterlilik inançları incelendiğinde cinsiyete göre anlamlı farklılık olmaması güzel sanatlar eğitimi açısından herhangi bir üstünlük veya yatkınlık durumu ortaya koymaması açısından olumlu olarak değerlendirilebilir.

Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterliliklerinin ve akademik öz yeterliliklerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını ortaya koyan araştırmalar (Akbulut, 2006; Astan, 2017; Başaran, 2010; Birer ve Sonsel, 2013; Kırıcıoğlu, 2009; Şeker, 2017; Temiz, 2017;

Tunç ve Bulut, 2016; Yokuş, 2014; Yokuş ve Yürüdü, 2015) bulunmaktadır. Yağcı ve Aksoy da (2015) müzik öğretmeni adaylarında akademik öz yeterliliklerinin erkeklerde daha yüksek olduğunu bulmakla birlikte, müzik öğretmenliği öz yeterliği açısından bir farklılaşma tespit edememiştir.

Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının mezun oldukları lise türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterliliklerinin mezun olunan lise türüne göre farklılaşmadığını ortaya koyan araştırmalar (Astan, 2017; Birer ve Sonsel, 2013) bulunduğu ve bu durumun mevcut araştırma sonuçlarını destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Örneğin Birer ve Sonsel (2013) ders anlatımı ve müziksel beceriye ilişkin öz yeterlilik algısı, öğretmenlik davranışlarına ilişkin öz yeterlilik algısı, sınıfa hâkimiyete ilişkin öz yeterlilik algısı, öğretim yöntemlerini uygulayabilmeye ilişkin öz yeterlilik algısı gibi boyutlarda müzik öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türü değişkenine göre anlamlı bir farklılaşmanın olmadığını saptamıştır. Ayrıca Astan da (2017) müzik öğretmeni adaylarının öğrenme ve öğretme gibi alt boyutları da kapsayan çalışmasında araştırmaya katılan öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik ve öz yeterlilik algılarının mezun olunan okul türüne göre anlamlı olarak farklılaşmadığını belirlemiştir.

Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlilik algılarının lise türüne göre farklılaşmamasına sebep olarak adayların farklı lise türlerinden gelseler bile 4 yıllık lisans eğitimi sonucunda güzel sanatlar lisesi mezunu öğrenci ile diğer lise türlerinden mezun öğrenciler arasındaki düzey farkının kapandığı düşünülebilir. Bunun yanı sıra literatürde müzik öğretmeni adaylarıyla yapılan bir öz yeterlilik çalışmasında (Atasoy, 2010) mezun olunan lise türüne göre farklılık belirlendiği anlaşılmaktadır. Bu durum mevcut araştırma sonuçlarının aksi yönünde bir durum ortaya koymaktadır. Bu çalışmada Atasoy (2010) tezsiz yüksek lisansta öğrenme yaşantısı devam eden öğretmen adayları ve lisans eğitiminin son döneminde öğrenimini sürdürmekte olan müzik öğretmeni adaylarının mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına göre genel öğretmenlik öz yeterlilik algıları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu saptamıştır. Öğretim stratejilerini uygulama konusundaki öğretmenlik öz yeterlilik algı düzeyleri farklılaşmaktadır. Bu boyutta en yüksek öz yeterlilik düzeylerine genel liselerden mezun olan öğretmen adayları olduğu görülmektedir. Anadolu güzel sanatlar liselerinden mezun olan müzik öğretmeni adayları ise öğretmenlik öz yeterlilik düzeyleri olarak özellikle öğretim stratejilerini uygulama konusunda genel liselerden sonra en yüksek öz yeterlilik düzeyine sahip oldukları gözlenmiştir.

Öz yeterlilik konusunda diğer öğretmenlik alanlarıyla ilgili araştırmalara bakıldığında Ülper ve Bağcı'nın (2012) Türkçe; Yaman, Cansüğü Koray ve Altunçelik'in (2004) fen bilgisi; Gülev'in (2008) biyoloji öğretmen adaylarının öz yeterlilik inançlarının mezun olunan lise türüne göre farklılaşmadığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte yine farklı öğretmenlik alanlarında öğretmen adaylarının öğretim öz yeterli algılarının mezun olunan lise türüne göre farklılaştığını ortaya koyan sınırlı da olsa araştırmalara (Yavuz, 2009) rastlamak mümkündür.

Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının devam ettikleri sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Sınıf seviyesi arttıkça öz yeterlilik düzeyinin de yükseldiği görülmektedir. Özellikle 4. sınıfların diğer sınıflara göre müzik öğretimi öz yeterlilik algılarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna sebep olarak

son sınıftaki uygulanan öğretmenlik uygulaması eğitiminin bu farklılaşmada etkili olduğu düşünülebilir.

Literatürde müzik öğretmeni adaylarıyla yapılan öz yeterlilik araştırmalarında sınıf düzeyine göre farklılık gösteren araştırmalara (Yağcı ve Aksoy, 2015) ulaşılrken bu durumun aksi yönünde sonuçlar veren araştırmalarında (Tunç ve Bulut, 2016; Şeker, 2017; Yokuş, 2014; Temiz, 2017; Yıldız, 2014; Akbulut, 2006; Astan, 2017) olduğu görülmektedir. Aksi yönde sonuçlar veren araştırmalarda sınıf düzeyine göre fark olmaması ya da genellikle son sınıfların daha yüksek öz yeterlilik düzeyine sahip olması ya da tam tersine 1. Sınıfların diğer sınıflara nazaran daha yüksek öz yeterlilik düzeyinde olduğu görülmektedir.

Müzik alanında yapılan çalışmalara bakıldığında Yağcı ve Aksoy'un (2015) çalışmalarında 1. sınıflar ile 4. sınıflar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Ortalamalar incelendiğinde 1. sınıfların akademik öz yeterlilik düzeyinin 4.sınıflardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Akademik öz yeterlilikle öğretmenlik öz yeterliği arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Birinci sınıfların müzik öz yeterlilik algılarının yüksek olmasının sebebi daha yeni lisansa başlamış ve bu sebeple özgüven duygularının yüksek olduğu ve bunun da öz yeterlilik algılarına olumlu yansıdığı düşünülebilir. Müzik öğretmeni adaylarıyla yapılan diğer birçok çalışmada (Akbulut, 2006; Astan, 2017; Şeker, 2017; Temiz, 2017; Tunç ve Bulut, 2016; Yıldız, 2014; Yokuş ve Yürüdü, 2015) ise öğretmenlik ve genel öz yeterlilik seviyelerinin sınıf seviyesine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Müzik alanı dışında yapılan diğer çalışmalara bakıldığında da öğretmen adaylarının öğretim (/öğretmenlik) öz yeterlilik algılarının sınıf seviyesine göre farklılaştığı (Umay, 2002; Yaman, Cansüğü Koray ve Altunçelik, 2004) ve farklılaşmadığı (Akbulut, 2006; Astan, 2017; Aktağ ve Walter, 2005) çeşitli araştırmalara rastlamak mümkündür.

Araştırmada öğretmenlik uygulaması yapan müzik öğretmeni adaylarının yapmayanlara göre müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının anlamlı seviyede yüksek olduğu görülmektedir. Müzik öğretmeni adayları öğretmenlik uygulaması süresince bilgi ve birikimlerini aktarırken kullandıkları beceri ve yeteneklerinin farkına daha çabuk varır ve eksik yönlerini daha iyi tamamlama fırsatı bulur. Bu durumun müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlilik düzeylerini olumlu yönde etkilediği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması yapan adayların yapmayanlara göre öz yeterlilik düzeylerinde farklılığın görülmediği araştırmalar (Astan, 2017) olduğu gibi öğretmenlik uygulaması yapan adayların yapmayanlara göre öz yeterlilik düzeylerinin farklılık görüldüğü araştırmalara da (Varış, 2011) rastlanmıştır.

Astan'ın (2017) müzik öğretmeni adaylarının öğrenme ve öğretme gibi alt boyutları da kapsayan mesleki yeterlilik ve öz yeterlilik algılarının belirlenmesi amacıyla yaptığı çalışmada araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik deneyimi yapıp yapmaması durumuna göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Varış (2011) müzik öğretmeni adaylarının okul deneyimi üzerine görüşlerini incelediği araştırmasında okul deneyiminin gerekliliği ve önemini kavradıklarını, okulun işleyişi, mevcut yapısı ve uygulama öğretmenini gözleyerek öğretmenlik mesleğine ilişkin teorik bilgilerini uygulamaya dönüştürme fırsatı elde ettiklerini ortaya koymuştur. Bu araştırmadan hareketle öğretmenlik uygulamasının öz yeterliliği arttırdığı ve bu sonucun araştırmayla paralellik gösterdiği düşünülebilir.

Araştırmada kurs öğretmenliği yapan müzik öğretmeni adaylarının yapmayanlara göre müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının anlamlı seviyede yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Müzik öğretmeni adayları kurs öğretmenlikleri sırasında çalgı çalmayı öğretirken, çalgılarına yönelik bilgi ve icra düzeylerini yükselttikleri düşünülebilir. Bu durum müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlilik düzeylerini olumlu yönde etkilediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır ve böylece birikimlerini aktarırken daha başarılı olurlar.

Özaydınlık (2018) öğretmen adaylarının üstbilişsel öğrenme stratejileri ve öğretmen yeterlilik algıları üzerine karşılaştırmalı bir inceleme adlı bir araştırmada öğrencilerin, araştırma verilerinin derinlemesine incelenmesinde, pedagojik formasyon öğrencilerinin yarısının dersane ya da özel eğitim kurumlarda öğretmenlik yapan öğrencilerin olduğu anlaşılmış ve bu durumun yeterlilik algı düzeylerini yükseltmiş olabileceğini belirtmiştir. Bu sonuç mevcut araştırmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının öğretmenlik deneyimi yaşamayan ve kurs öğretmenliği yapmanın öz yeterlilik seviyesini yükselttiği görülmektedir ama öğretmenlik yaptıkları süreye göre anlamlı düzeyde farklılıklar ortaya koymamaktadır. Dersane öğretmenleri ile yapılan bir çalışmada (Çifçili, 2008) da 11 sene ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin daha alt kıdeme sahip öğretmenlere göre daha fazla öğretmenlik öz yeterlilik algısına sahip oldukları belirlenmiştir. Yine müzik alanı dışında yapılan diğer bir çalışmada Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy (2002) öğretmenlerin yeterliliklerinin onların deneyimlerine göre farklılaştığını tespit etmişlerdir. Bu araştırmaya göre 5 yıldan fazla öğretmenlik deneyimine sahip öğretmenler kendilerini daha yeterli bulmaktadırlar.

Mevcut çalışmada müzik öğretmeni adayları ile çalışıldığından dolayı, çalışma süresine bağlı olarak çıkması beklenebilecek öğretim öz yeterlilik farkının, öğretmen adayları arasındaki çalışma süresinin genişliğinin (ranjının) düşük olmasından dolayı çıkmamasının şaşırtıcı bir durum olmadığı düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine ilişkin öz yeterlilik algılarının belirlenmesine yönelik yapılan bu çalışmanın sonuçlarına dayalı olarak aşağıda yer alan önerilerin dikkate alınmasının ilgililere yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada öğretmenlik uygulaması ve kursta öğretmenlik yapmanın öğretime yönelik öz yeterlilik düzeyini artırdığı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla öğretmenlik yapma deneyimi yaşayanların öğretime yönelik öz yeterlilik düzeyleri yükseldiğinden, öğretmen adaylarına öğretmenlik deneyimi ve uygulama süreçlerine ilişkin fırsatların artırılmasına önem verilmelidir. Bu kapsamda öğretmenlik uygulamalarının çeşitlendirilmesi, senelere yayılması ve süresinin artırılması önerilebilir.

Müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik becerilerinin geliştirilmesi için bölüm içinde gerçekleştirilebilecek akran öğretimi uygulamaları, örneğin çalgı performansı açısından daha iyi olanların daha alt seviyelerdeki akranlarına çalgı öğretiminde destek olması gibi, müzik öğretimine yönelik öz yeterliği ve dolayısıyla bu boyuttaki öz yeterlilik algılarını geliştirecektir.

Müzik eğitimi lisans programlarında müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik farkındalıklarının artırılması ve öz yeterlilik düzeylerinin geliştirilmesi

için bu konuya yönelik çeşitli seminer programları ve rehberlik faaliyetleri düzenlenebilir. Öğretmen adaylarının öz yeterlilik algısını güçlendirmek için öğretim elemanlarının onların bireysel ihtiyaçlarına ve niteliklerine uygun öğretim yapımları, işbirliğine dayalı öğretim yaklaşımları kullanmaları faydalı olacaktır.

Müzik Öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları, müzik öğretiminin farklı boyutları açısından derinlemesine (örneğin özel eğitim ihtiyacı olanlara müzik öğretimi vb. gibi) ele alınabilir.

Müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının belirlenmesine yönelik ölçekler üzerinde çalışılarak, bu ölçeklerin daha kapsayıcı veya çok boyutlu olmasına yönelik çalışmalar sürdürülebilir.

Müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının belirlenmesine yönelik araştırmalar nitel yaklaşımlarla daha derinlemesine ele alınabilir.

KAYNAKLAR

- Akbulut, E. (2006). Müzik öğretmeni adaylarının mesleklerine ilişkin özyeterlilik inançları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 24-33.
- Aksu, H. H. (2008). Öğretmen adaylarının matematik öğretimine yönelik öz-yeterlilik inançları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 161-170.
- Aktağ, I., Walter, J. (2005). Öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik duygusu. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), s. 127-131.
- Arseven, A., Arseven, İ., Tepehan, T.(2015). Examination of class teacher candidates' mathematics teaching self-efficacy. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 4(2), 29-40.
- Astan, G. S. (2017). *Müzik öğretmeni adaylarının mesleki yeterlik ve öz-yeterlilik algılarının belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, KKTC Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Atasoy, M. U. (2010) *Lisans ve tezsiz yüksek lisans öğrenimi görmekte olan müzik öğretmeni adaylarının genel öğretmenlik öz-yeterlilik algılarının incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ateş, G. (2016). *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretmen adayları ve Antalya'da görev yapan öğretmenlerin özyeterlilik algılarının karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Aydın, S. ve Atalay, T. D.(2015). *Öz-düzenlemeli öğrenme*. Ankara, Pegem Yayınları.
- Başaran, S.S.(2010). *Müzik öğretmeni adaylarının sürekli kaygı düzeyleri, müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları ve özyeterlilik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Birer, A.H. ve Sonsel, Ö.B. (2013). Müzik öğretmeni adaylarının mesleki öz-yeterlilik durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Selçuk Üniversitesi örneği. *New World Sciences Academy (NWSA)*,8(4), 389-398.

- Çevik, B. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi özyeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 145-168.
- Çifçili, V. (2008). Dershane öğretmenlerinin öğretmen yeterlilik düzeyleri ve mesleki doyumları arasındaki ilişki, *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 101-115.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Deniz, J. ve Gündoğdu, P. (2008). Müzik öğretmenlerinin mesleki yeterliklerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27, 119-134.
- Driscoll, M.P. (2012). *Öğretim Süreçleri ve Öğrenme Psikolojisi*, (Çev: Ö.F. Tutukun, S. Okay ve E. Şahin), Anı Yayıncılık, Ankara.
- Gülev, D. (2008). *Biyoloji öğretmen adaylarının biyoloji konularındaki kavram yanlışları, biyoloji öğretimine yönelik özyeterlilik inançları ve tutumları* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Harurluoğlu, Y. ve Kaya, E. (2009). Biyoloji öğretmen adaylarının biyoloji öğretimine yönelik öz-yeterlilik inançları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (2), 481-496.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (12. baskı). Nobel Yayın-Dağıtım, Ankara.
- Kılınç, E. ve Uygun M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimine yönelik öz yeterlilik algıları ile bilişötesi farkındalıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (29), 1-15.
- Kutlu, A. N. ve Gökdere, M. (2012). Öğretmen adaylarının fen öğretimine yönelik tutumlarının ve özyeterlilik inanç düzeylerinin incelenmesi. *10. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Niğde*, <http://kongre.nigde.edu.tr/xufbmek> adresinden 10.12.2018 tarihinde ulaşılmıştır.
- Özaydınlık, K.B. (2018). Öğretmen adaylarının üstbilişsel öğrenme stratejileri ve öğretmen yeterlilik algıları üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 125-143.
- Özmenteş, S. (2011). Müzik öğretimine yönelik özyeterlilik ölçeğinin geliştirilmesi, 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 159-165. <http://iconte.org/FileUpload/ks59689/File/027.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Savran, A. ve Çakıroğlu, J. (2001). Pre-service biology teachers perceived efficacy beliefs in teaching biology, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 105-112.
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim öğrenme ve öğretim (kuramdan uygulamaya)*. Ankara: Özkan Matbaası, Gönül Yayıncılık.
- Shunk, D. H. (2009). *Öğrenme teorileri* (Çev: Muzaffer Şahin), Ankara: Nobel Yayınevi.
- Şeker, S. S. (2017). Müzik eğitimi bölümü öğretmen adaylarının akademik güdülenme ve akademik öz-yeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (3), 1465-1484.
- Temiz E. (2017). Müzik öğretmeni adaylarının öğretim sürecine ilişkin özyeterlilik inançları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 1-9.

- Tschannen-Moran, M. ve Woolfolk Hoy, A. (2002). The influence of resources and support on teachers' efficacy beliefs, *The Annual Meeting of the American Educational Research Association*. April 2, New Orleans, LA'da sunulan bildiri.
- Tunç, T. ve Bulut F. (2016). Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik özyeterlilik inançlarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5 (3), 308-314.
- Umay, A. (2002). İlköğretim matematik öğretmenliği programının matematiğe karşı özyeterlilik algısına etkisi. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildirisi. (16-18 Eylül 2002) ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi*. [http://www.fedu.metu.edu.tr/ufmbek-5/b_kitabi/PDF/OgretmenYetistirme/](http://www.fedu.metu.edu.tr/ufmbek-5/b_kitabi/PDF/OgretmenYetistirme/Bildiri/t3111DA.pdf) Bildiri/t3111DA.pdf (Erişim Tarihi:15-05-2006)
- Ülper, H. ve Bağcı, H. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine dönük öz yeterli algıları. *Turkish Studies*, 7(2), 1115-1131.
- Varış, Y. A. (2011). Müzik öğretmeni adaylarının okul deneyimi üzerine görüşleri, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 33, 177-191.
- Yağcı U. ve Aksoy V. (2015). Müzik öğretmeni adaylarının akademik öz yeterlilikleriyle öğretmenlik öz yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 89-104.
- Yaman, S., Cansüngü Koray, Ö. ve Altunçekiç, A. (2004). Fen bilgisi öğretmen adaylarının özyeterlilik inanç düzeylerinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 3, 355-364.
- Yavuz, D. (2009). *Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik alguları ve üst bilişsel farkındalıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C. (2014). *Müziksel işitme, okuma ve yazma öz yeterlilik ölçeği'nin geliştirilmesi ve müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlilik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Yokuş, T. (2014). Müzik öğretmeni adaylarının eğitim öğretim öz-yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi, *Sanat Eğitimi Dergisi*, 2(2), 43-56.
- Yokuş, T. ve Yürüdür, F.E.(2015). Müzik öğretmeni adaylarının üstbilişsel farkındalık ve öz-yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişki. *Turkish Journal of Arts and Social Sciences*, 1(1), 22-34.